

УДК 159.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2025.1.6>

Гальцева Т. О.

доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри загальної та соціальної психології
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
e-mail: tgaltseva1@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-7447-4776
Researcher ID: ABE-2047-2021

Величко Р. В.

магістр психології, здобувач ступеня доктора філософії,
асистент кафедри загальної та соціальної психології
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
e-mail: revelichko@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4242-0033
Researcher ID: AFP-2338-2022

КОНСТРУЮВАННЯ МЕТОДИКИ ВИВЧЕННЯ ІНКРЕМЕНТАЛЬНОСТІ ІМПЛІЦИТНИХ УЯВЛЕНЬ: ПОТЕНЦІАЛ АСОЦІАТИВНОГО ТЕСТУВАННЯ В ЕМПІРИЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ

У статті розглянуто потенціал психодіагностики як ключової галузі психологічної науки, що забезпечує розробку інструментарію для емпіричного вивчення особистості. Особливу увагу приділено необхідності впровадження нових підходів для дослідження глибинних переконань людини, зокрема такого феномена, як інкрементальність уявлень. На противагу традиційним методам, що часто обмежені усвідомлюваними проявами психіки, запропоновано використовувати асоціативне тестування. Цей підхід дозволяє виявляти латентні когнітивні схеми, які є фундаментом індивідуальної поведінки та мотивації. Метою дослідження було наукове обґрунтування застосування асоціативних тестів для аналізу інкрементальності імпліцитних уявлень особистості. Вихідне припущення полягало в тому, що асоціативні методики здатні розкрити приховані зв'язки та ставлення у свідомості щодо інтерпретації понять інкрементальності (орієнтації на розвиток і зміни) або фіксованості (орієнтації на стабільність і незмінність здібностей). Такий підхід дає змогу сформувати цілісний образ актуальних характеристик особистості в контексті її здатності до трансформацій та розвитку. Дослідження спиралося на історичний контекст асоціативної психології та сучасні концепції, зокрема імпліцитні теорії інтелекту та особистості К. С. Двек. Завданням було не лише розробити нову методику, а й визначити її психометричні основи та діагностичні можливості. У результаті було створено методику вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень (МВІУ), яка ґрунтується на принципах прямого та ланцюгового асоціативного тестування. Її відмінність від опитувальних методик полягає в мінімальній структурованості інструкції, що зменшує вплив контекстуальних обмежень та соціально-рольових приписів, забезпечуючи виявлення автентичних пріоритетів респондентів. У процесі розробки МВІУ був сформований перелік

із 60 слів-стимулів, які відображають дихотомію інкрементальних та фіксованих уявлень, включаючи нейтральні слова для маскування. Отримані асоціативні реакції дозволили виявити ключові слова-маркери, що характеризують інкрементальність/фіксованість імпліцитних уявлень. Впровадження методики проводилося в онлайн-середовищі, де респонденти обирали слова, які здаються їм найбільш привабливими та релевантними. Для обробки результатів був розроблений кількісний показник «Інкрементальність». Проведені розрахунки показали, що методика має високу внутрішню узгодженість та конструктивну валідність, що підтверджує її надійність як діагностичного інструменту.

Ключові слова: особистість, інтелект, здібності, імпліцитні теорії інтелекту та особистості, імпліцитні уявлення, асоціативне тестування, асоціанізм, теорії особистості, психодіагностика, інкрементальність, фіксованість.

Постановка проблеми. Психодіагностика як галузь психологічної науки виконує провідну функцію в розробленні інструментів для емпіричного вивчення особистості. Вона поєднує теоретичні засади з практичними підходами до розпізнавання та оцінювання індивідуально-психологічних характеристик особистості людини. На відміну від інших типів діагностики (медичної, технічної, педагогічної), психодіагностика ґрунтується на специфічному об'єкті – психіці людини – і використовує методи, що дозволяють вивчати як свідомі, так і імпліцитні уявлення. У цьому контексті актуальним постає завдання розробки нових підходів до дослідження глибинних переконань особистості, зокрема інкрементальності уявлень. Одним із потенційних інструментів для цього є асоціативне тестування, здатне виявляти латентні когнітивні схеми, що формують індивідуальну поведінку та мотивацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На початковому етапі звернімося до історичного контексту та фундаментальних положень асоціативної психології. У науково-психологічний дискурс поняття «асоціація» вводиться як відносно елементарний, проте універсальний механізм генезису та інтеріоризації досвіду.

З плином часу зазначене поняття набуває центрального значення в концептуалізації ключових психічних процесів, охоплюючи спектр від сенсорних відчуттів до когнітивної діяльності. Новаторське вчення, що ґрунтується на принципах асоціації, має назву «асоціанізм».

Асоціанізм у своєму розвитку пройшов кілька важливих етапів [3].

1. Ранній емпіричний асоціанізм (XVII–XVIII століття), що пов'язаний з іменами британських емпіриків, таких як Дж. Локк [10], Д. Юм [9], Дж. Берклі [5].

2. Класичний асоціанізм (XIX століття), що характеризується більш систематичним розвитком теорії асоціацій. Ключовими постатями є Д. Гартлі [8], Дж. С. Мілль [11], А. Бен [4].

3. Асоціативна психологія наприкінці XIX – на початку XX століття, що представлена такими вченими, як Г. Еббінгауз [7], Е. Л. Торндайк [12].

4. Хоча в чистому вигляді асоціанізм як домінуюча психологічна школа відійшов у минуле, його ідеї продовжують впливати на сучасну психологію. Принципи асоціативного навчання лежать в основі багатьох теорій навчання, пам'яті,

формування ставлень та навіть деяких аспектів когнітивної психології та нейронаук.

Зупинимося коротко на ключових засадах асоціативної психології. У контексті пояснення складних психічних процесів вирішальне значення мають чотири основні чинники, що визначають динаміку перебігу уявлень в індивідуальній психіці:

- 1) асоціативна спорідненість;
- 2) яскравість образів спогадів;
- 3) емоційне забарвлення уявлень (чуттєвий тон);
- 4) констеляція уявлень.

Наступний крок зробимо в напрямі розуміння інкрементальності імпліцитних уявлень, феномена, який конструюється та описується за аналогією з імпліцитними теоріями інтелекту та особистості К. С. Двек.

Згідно з концепцією дослідниці, імпліцитна теорія особистості репрезентує собою дихотомію між імпліцитною теорією константної особистості (що передбачає сталість особистісних характеристик) та імпліцитною теорією збагачуваної особистості (яка постулює можливість розвитку особистісних характеристик) [1; 6].

У своїх дослідженнях, присвячених регуляції навчального процесу, К. С. Двек диференціювала два типи імпліцитних теорій інтелекту: теорію константного інтелекту, також відому як теорія «заданості» (entity theories), та інкрементальну теорію, або теорію «наращення» (incremental theories). Індивіди, що поділяють константну імпліцитну теорію, розглядають інтелект як стабільну та незмінну властивість, яка не підлягає фіксації чи контролю. На противагу цьому прихильники інкрементальної імпліцитної теорії вважають інтелект динамічною характеристикою, яка є цілком здатною до вдосконалення та збагачення протягом життєвого шляху.

Українські дослідниці М. А. Салюк та І. Ф. Аршава розглядають імпліцитні теорії як індивідуальні когнітивні схеми, основне призначення яких полягає у формуванні цілісної картини світу [1].

Науковиця В. В. Горбунова визначає імпліцитні теорії як суб'єктивні пояснювальні схеми, що являють собою характерні та специфічні уявлення про себе та навколишній світ, яким притаманні плануюча та антиципаційна функції [2].

Отже, імпліцитні теорії інтелекту та особистості – це своєрідна система індивідуальних і суб'єктивних переконань людини про власний інтелект і власну особистість.

Виходячи з усталених розумінь про імпліцитні теорії, ми дійшли такого формулювання: імпліцитні уявлення – це глибоко вкорінені, індивідуальні, часто неусвідомлювані когнітивні конструкції, які формують особистісне бачення себе, інших людей і світу загалом. Вони є частиною внутрішньої системи переконань і впливають на інтерпретацію подій, прийняття рішень, емоційні реакції та пове-

дінкові стратегії. Водночас інкрементальні імпліцитні уявлення – це глибоко особистісні переконання людини про те, що її інтелектуальні, особистісні та поведінкові характеристики є змінними, гнучкими й такими, що підлягають розвитку. Це поняття протиставляється фіксованим імпліцитним уявленням, згідно з якими здібності є сталими й мало піддаються зміні.

Таким чином, **мета** статті полягає у необхідності обґрунтування можливості використання асоціативних тестів для вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень особистості.

Ми виходили з припущення, що асоціативна методика дозволяє вивчити приховані зв'язки та ставлення у свідомості людини щодо інтерпретації понять інкрементальності або фіксованості, що, своєю чергою, дає можливість сформулювати інтегрований образ актуальних характеристик особистості в конкретній зоні реальності, а саме у контексті її здатності до змін, розвитку або ж орієнтації на стабільність і фіксовані здібності. Таким чином, асоціативна методика відкриває перспективу вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень у сконцентрованій, непрямій, але інформативній формі.

Завдання дослідження:

- розробити методику вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень, визначити її психометричні основи;
- провести вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень особистості, виявити діагностичні можливості методики.

Методологічна база дослідження: теоретико-методологічний аналіз філософської, соціологічної та психолого-педагогічної літератури, а також реалізація принципу єдності свідомості та діяльності, принципу детермінізму.

Методи дослідження: аналітичні, діагностичні, статистичні методи обробки результатів.

Практична значущість полягає в розробленні та впровадженні асоціативного тесту для вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень.

Результати дослідження. Експериментальною базою дослідження стали 90 респондентів (громадяни України, різної статі, взяті у пропорції 1:1, віку, статусу та освітнього рівня, усі мешканці міст України). Початкове дослідження виконувалося протягом 2023–2024 рр., подальший збір матеріалу та його обробка здійснювалися у 2024–2025 рр.

Ґрунтуючись на представленому, дослідження інкрементальності імпліцитних уявлень здійснюється за допомогою процедури, що базується на принципах прямого та ланцюгового асоціативного тесту.

Асоціативні дослідження спрямовані на ідентифікацію зв'язків між лінгвістичними одиницями (або візуальними репрезентаціями, експресивними засобами, семіотичними знаками, колористичними рішеннями, аудіальними стимулами тощо). У зв'язку з цим інструкція в асоціативному тестуванні може бути сформульована з високим ступенем невизначеності. Забезпечення мінімальної струк-

турованості інструкції дозволяє елімінувати вплив контекстуальних обмежень або соціально-рольових приписів, характерних для опитувальних методів, що сприяє виявленню автентичних пріоритетів досліджуваних. Такий підхід мінімізує артефакт «заданої гіпотетичної ситуації», який є невід’ємним складником досліджень, що використовують конкретні опитувальні інструменти. Отримані в результаті асоціативних досліджень дані відображають наявні когнітивні зв’язки між концептами, символічними системами, візуальними образами тощо.

Асоціативне тестування може бути інтегроване у комплекс діагностичних методик, спрямованих на оцінку особистісних характеристик. У контексті дослідження етіології певних проблемних станів застосування асоціативного тесту сприяє формуванню цілісного уявлення про актуальні труднощі індивіда, одночасно виявляючи його стереотипні поведінкові патерни.

Окрім цього, відповідно до концепції К. Г. Юнга, асоціативний тест дає можливість отримати додаткову інформацію, компенсуючи недостатність усвідомлюваних даних шляхом опосередкованого дослідження несвідомих психічних процесів.

Організація і процедура дослідження. Спочатку випробовуваним (10 осіб, здобувачі вищої освіти Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара) пред’являли 4 слова-стимули: «Стабільність», «Розвиток», «Стійкість», «Зміна». Цей дихотомічний набір найкращим чином відображає простір інкрементальних або фіксованих імпліцитних уявлень. На ці ключові для інкрементальності та фіксованості слова-стимули кожен випробовуваний записував по 10 асоціативних реакцій. Потім вже на ці 10 слів-реакцій знову пропонувалося записати 10 будь-яких слів, що спали на думку.

Кількість отриманих асоціацій була неоднаковою в асоціативних полях: «стабільність» – 182, «розвиток» – 209, «стійкість» – 204, «зміна» – 116. В асоціативному полі на слова «стабільність», «розвиток» та «стійкість» утворилося більше «гнізд» і більше однакових слів-асоціацій: 182, 209 та 204 відповідно.

Отримані результати представлені в табл. 1.

Далі з усього масиву слів, що представляють реакції на слова-стимули «стабільність-стійкість», було відібрано найбільш характерні, однозначно трактовані всіма випробовуваними слова-реакції.

З усього масиву слів, що представляють реакції на слова-стимули «розвиток-зміна», було відібрано найбільш характерні, однозначно трактовані всіма випробовуваними слова-реакції. До них ми віднесли:

Формування – 26, рух вперед – 25, динаміка – 25, становлення – 22, прогрес – 21, оновлення – 20, зміна – 17, наполегливість – 13, розвиток – 19, розширення знань – 11, імпровізація – 11, завзятість – 11, розширення можливостей – 9, мотивація – 14, розширення горизонтів – 7, безупинність – 7, мінливість – 6, продовження руху – 7, безмежжя – 6, різноманітність – 6, саморозвиток – 6, випадковість – 6, спонтанність – 4, процес – 4, зусилля – 4, вдосконалення – 3,

нарощування потенціалу – 2, стихійність – 3, покращення результатів – 3, несподіваність – 3, зусилля – 2, інакше, нове, інновація, інакший, свіжість, новизна, новітній, змінений, інакшість.

Таблиця 1

Зіставлення слів-стимулів та отриманих асоціативних реакцій

Слова-стимули	Слова – асоціативні реакції
Стабільність	Спокій – 10, фіксованість – 10, усталеність – 10, узгодженість – 10, стійкість – 9, обмеження – 9, сталість – 9, надійність – 9, постійність – 8, константність – 8, дисципліна – 8, закріпленість – 7, стриманість – 7, поміркованість – 7, локалізація – 7, рівномірність – 5, передбачуваність – 5, унікальність – 5, звичність – 5, первозданність – 4, непохитність – 4, послідовність – 4, заданість – 4, результат – 3, фундаментальність – 2, відсутність змін – 2, порядок, тиша, традиція, витримка, непорушність, результативність, звичка, незмінність, безпека, логіка, вірність.
Розвиток	Формування – 16, рух вперед – 15, динаміка – 15, мотивація – 13, становлення – 12, прогрес – 11, оновлення – 10, наполегливість – 10, імпровізація – 10, завзятість – 9, розвиток – 9, розширення знань – 8, розширення можливостей – 7, зміна – 7, безупинність – 6, мінливість – 6, продовження руху – 5, розширення горизонтів – 5, безмежжя – 5, різноманітність – 5, саморозвиток – 4, випадковість – 4, спонтанність – 4, процес – 3, зусилля – 2, вдосконалення – 2, нарощування потенціалу – 2, покращення результатів – 2, несподіваність – 2, стихійність – 2, інакше, нове, інновація, інакший.
Стійкість	Локалізація – 10, непохитність – 10, заданість – 9, рівномірність – 9, фіксованість – 8, відсутність змін – 8, непорушність – 8, звичність – 8, послідовність – 8, узгодженість – 7, результат – 7, стриманість – 7, усталеність – 7, закріпленість – 6, незмінність – 6, впорядкованість – 6, стійкість – 6, дисципліна – 6, надійність – 6, результативність – 6, спокій – 6, унікальність – 6, константність – 6, обмеження – 5, постійність – 5, первозданність – 5, передбачуваність – 5, поміркованість – 4, сталість – 4, фундаментальність – 4, традиційність, інертність, рамки, консерватизм, справедливність, чіткість, сканування, нерухомість, консервація, структура, структурованість, нормованість.
Зміна	Рух вперед – 10, формування – 10, зміна – 10, динаміка – 10, оновлення – 10, становлення – 10, прогрес – 10, розвиток – 10, наполегливість – 3, розширення знань – 3, завзятість – 2, продовження руху – 2, розширення горизонтів – 2, розширення можливостей – 2, саморозвиток – 2, випадковість – 2, безупинність, стихійність, безмежжя, імпровізація, мотивація, різноманітність, вдосконалення, процес, свіжість, новизна, новітній, змінений, покращення результатів, несподіваність, зусилля, спонтанність, нарощування потенціалу, інакшість.

Було відібрано найпоширеніші та змістовно навантажені слова-відповіді, що характеризують інкрементальність/фіксованість імпліцитних уявлень особистості людини.

Таким чином, було отримано новий діагностичний інструмент, що дозволяє досить швидко й точно вимірювати інкрементальність імпліцитних уявлень особистості і при цьому вільний від обмежень опитувальних методик. До нього увійшли 60 слів, що дозволяють виявити особливості інкрементальності імпліцитних уявлень. 10 слів у запропонованому наборі мають нейтральний характер, 25 слів забарвлені інкрементально, ще 25 – фіксовано. Однак, згідно з результа-

тами попереднього етапу, усі слова віднесено до різних полюсів – інкрементального або фіксованого. Нейтральні слова мають «зашумлюючий» характер.

Отримана методика дістала назву: **методика вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень (МВІУ)**. Далі різним групам досліджуваних пред'являлася сконструйована методика.

Технічні нотатки щодо проведення МВІУ

Місце проведення тестування: онлайн-середовище з використанням платформи Google Forms (орієнтовна тривалість: 15–20 хвилин).

Матеріал: список із 60 словами-стимулами.

Інструкція. Серед запропонованих слів оберіть ті, які здаються Вам більш привабливими та мають відношення до Вас та Вашої реальності.

Стійкість	Зміна
Сталість	Рух вперед
Незмінність	Формування
Константність	Динаміка
Постійність	Вдосконалення
Результат	Процес
Непохитність	Оновлення
Спокій	Становлення
Непорушність	Саморозвиток
Узгодженість	Розширення знань
Рівномірність	Нарощування потенціалу
Фіксованість	Покращення результатів
Усталеність	Продовження руху
Відсутність змін	Розширення горизонтів
Результативність	Розширення можливостей
Закріпленість	Завзятість
Обмеження	Наполегливість
Первозданність	Прогрес
Фундаментальність	Зусилля
Послідовність	Розвиток
Впорядкованість	Стихійність
Локалізація	Безмежжя
Стриманість	Безупинність
Звичність	Несподіваність
Передбачуваність	Випадковість
Надійність	Мінливість
Поміркованість	Спонтанність
Заданість	Імпровізація
Дисципліна	Мотивація
Унікальність	Різноманітність

Обробка результатів

Ключ до методики вивчення інкрементальності імпліцитних уявлень: згідно з ключем методики, усі слова поділяються на дві рівні групи інкрементальної та фіксованої спрямованості.

Інкрементальні імпліцитні уявлення передбачають схильність уявляти труднощі як можливості для зростання, бути наполегливим перед невдачами та більше цінувати процес навчання, ніж кінцевий результат. Слова фіксованої спрямованості передбачають схильність уникати складних завдань, боятися виглядати некомпетентними, легко відступати перед труднощами та бути більше орієнтованими на демонстрацію своїх «вроджених» здібностей, ніж на їх розвиток.

Кінцевий параметр, що підраховується, називається «Інкрементальність» і обчислюється за такою формулою: $I = A / (A + B)$, де I – інкрементальність; A – кількість відповідей інкрементальної спрямованості, обраних досліджуваним; B – кількість обраних досліджуваним відповідей фіксованої спрямованості.

Максимальне значення «1» відображає високий рівень інкрементальної спрямованості імпліцитних уявлень досліджуваного, характеризуючи його як особистість, яка вірить у можливість розвитку та вдосконалення своїх здібностей і якостей. Мінімальне значення «0» відповідає низькому рівню інкрементальної (або, іншими словами, максимальному рівню фіксованої) спрямованості імпліцитних уявлень досліджуваного, що свідчить про його схильність вважати свої здібності та якості сталими й незмінними. Тоді амбівалентність імпліцитних уявлень у цьому контексті, ймовірно, відображатиме стан, коли людина одночасно має суперечливі або змішані імпліцитні уявлення щодо можливості розвитку своїх здібностей та якостей. Іншими словами, амбівалентна людина може в одних ситуаціях або стосовно одних своїх якостей вірити в можливість їхнього розвитку (тяжити до «1»), а в інших ситуаціях або щодо інших своїх якостей вважати їх сталими та незмінними (тяжити до «0»).

Внутрішня узгодженість пунктів МВПУ оцінювалася за допомогою критерію α Кронбаха та варіювалася в незначних межах, досягаючи максимального значення, що дорівнює 0,794.

Результати застосування критерію Колмогорова-Смірнова для оцінки відповідності емпіричного розподілу вибірки теоретичному нормальному розподілу показали, що статистично значущих відмінностей між ними не виявлено ($d = 0,083$; $p = 0,165$ при рівні значущості $\alpha = 0,05$).

Таблиця 2

Результати, отримані за МВПУ

Рівні	Типологія спрямованості імпліцитних уявлень	Середнє значення у групі, бали	Частотність, %
Низький	Фіксованість імпліцитних уявлень	до 0,43	14
Середній	Амбівалентність імпліцитних уявлень	0,43–0,77	72
Високий	Інкрементальність імпліцитних уявлень	0,77–1	13

Отже, на основі отриманих дескриптивних статистик, а саме середнього арифметичного значення, що становить 0,60, та стандартного відхилення, яке дорівнює 0,17, ми можемо перейти до процедури розробки стандартизованих нор-

мативних показників для методики визначення інкрементальності імпліцитних уявлень (МВІУ) (табл. 2).

Крім того, методику вивчення соціальної ідентичності перевіряли на конструктивну валідність шляхом співвіднесення її результатів з даними, отриманими за методиками «Опитувальник імпліцитних теорій і цілей навчання К. Двек (у модифікації Т. В. Корнілової та С. Д. Смірної)» та «Опитувальник на визначення домінуючої установки особистості на успіх» К. Двек (в адаптації Н. А. Тертичної, Д. С. Цибенко). Кореляційний аналіз із використанням коефіцієнта Пірсона показав взаємозв'язки, представлені в табл. 3, 4.

Як видно з таблиці 3, існує додатній кореляційний взаємозв'язок між показником інкрементальності МВІУ та шкалою прийняття теорії нарощуваного інтелекту ($\rho = 0,213^*$, $p < 0,05$), а також між показником інкрементальності МВІУ та шкалою прийняття теорії «збагачуваної» особистості ($\rho = 0,235^*$, $p < 0,05$).

Таблиця 3

Значення коефіцієнтів кореляції Пірсона між показниками МВІУ та показниками методики К. Двек «Опитувальник імпліцитних теорій і цілей навчання» (у модифікації Т. В. Корнілової та С. Д. Смірної)

№	Показник МВІУ	Показники методики К. Двек	Кореляції
1.	Інкрементальність	Прийняття теорії «нарощуваного» інтелекту	0,213*
2.	Інкрементальність	Прийняття теорії «збагачуваної» особистості	0,235*

Примітка: ** – рівень значущості $p < 0,01$; * – рівень значущості $p < 0,05$.

Таблиця 4

Значення коефіцієнтів кореляції Пірсона між показниками МВІУ та показниками методики К. Двек «Опитувальник на визначення домінуючої установки особистості на успіх» (в адаптації Н. А. Тертичної, Д. С. Цибенко)

№	Показник МВІУ	Показник методики К. Двек	Кореляції
1.	Інкрементальність	Домінуюча установка на успіх	-0,333**

Примітка: ** – рівень значущості $p < 0,01$; * – рівень значущості $p < 0,05$.

Як видно з таблиці 4, виявлено від'ємний кореляційний взаємозв'язок показника МВІУ з показником домінуючої установки особистості на успіх за методикою «Опитувальник на визначення домінуючої установки особистості на успіх» (в адаптації Н. А. Тертичної, Д. С. Цибенко), і він є достовірним ($\rho = -0,333^{**}$, $p < 0,01$).

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, методика визначення інкрементальності імпліцитних уявлень особистості є надійним і валідним діагностичним інструментом, що дозволяє використовувати її в практичній психодіагностичній роботі.

Список використаних джерел і літератури

1. Аршава І. Ф., Салюк М. А. Імплицитні теорії інтелекту та особистості як предиктори психологічного благополуччя і оптимізму. *Journal of Psychology Research*. 2019. № 25 (8). С. 10–20.
2. Горбунова В. В. Проблеми дослідження імплицитних теорій. *Соціальна психологія*. 2008. № 30 (4). С. 17–28.
3. Історія психології: від античності до початку XX століття : навчальний посібник / авт-уклад. О. П. Коханова. Київ : НВП «Інтерсервіс», 2016. 235 с.
4. Bain A. The emotions and the will. 1878. New York : D. Appleton & Company. 604 p.
5. Berkeley G., McCormack T. J. A Treatise Concerning the Principles of Human Knowledge. Illustrated, reprinted ed. Dover philosophical classics. 2003. New York : Oxford Philosophical Texts Series. Courier Corporation. 128 p.
6. Dweck C. S., Leggett E. L. A social-cognitive approach to motivation and personality. *Psychological Review*. 1988. № 95 (2). P. 256.
7. Ebbinghaus H. Über das Gedächtnis: Untersuchungen zur experimentellen Psychologie. 1885. Leipzig : Duncker & Humblot. 169 s.
8. Hartley D. Observations on Man: His Frame, His Duty, and His Expectations. *History of psychology series, Scholars' Facsimiles & Reprints*. 1966. P. 1040.
9. Hume D. A Treatise of Human Nature / Ed. by Sir L. A. Selby-Bigge. 1975. Oxford : Microbook library of English literature. Clarendon Press. P. 709.
10. Locke J. An Essay Concerning Humane Understanding. In Four Books. 1st ed. 1690. London : Printed by Eliz[abeth] Holt, for Thomas Basset, at the George in Fleetstreet, near St. Dunstan's Church. 404 p.
11. Mill J. S. A System of Logic, Ratiocinative and Inductive: Being a Connected View of the Principles of Evidence, and Methods of Scientific Investigation. 1843. Vol. 1. Oxford : J. W. Parker. P. 624.
12. Thorndike E. L. Animal intelligence: An experimental study of the associative processes in animals. *Psychological Review: Monograph Supplements*. 1898. № 2 (4). P. 109.

References

1. Arshava, I. F., & Saliuk, M. A. (2019). Implitsytni teorii intelektu ta osobystosti yak predyktory psykholohichnoho blahopoluchchia i optymizmu [Implicit theories of intelligence and personality as predictors of psychological well-being and optimism]. *Journal of Psychology Research*, 25 (8), 10–20 [in Ukrainian].
2. Horbunova, V. V. (2008). Problemy doslidzhennia implitsytnykh teorii [Problems of research of implicit theories]. *Sotsialna psykholohiia*, 30 (4), 17–28 [in Ukrainian].
3. Kokhanova, O. P. (2016). Istoriia psykholohii: vid antychnosti do pochatku XX stolittia: navch. posibnyk [History of psychology: from antiquity to the beginning of the XX century: textbook]. NVP "Interservis" [in Ukrainian].
4. Bain, A. (1876). Elements of psychology. D. Appleton and Company [in English].
5. Berkeley, G., & McCormack, T. J. (2003). A Treatise Concerning the Principles of Human Knowledge. *Courier Corporation* [in English].
6. Dweck, C. S., & Leggett, E. L. (1988). A social-cognitive approach to motivation and personality. *Psychological Review*, 95 (2), 256 [in English].
7. Ebbinghaus, H. (1885). Über das Gedächtnis: Untersuchungen zur experimentellen Psychologie [On Memory: Investigations into Experimental Psychology]. *Duncker & Humblot* [in Deutsch].
8. Hartley, D. (1966). Observations on Man: His Frame, His Duty, and His Expectations. *Scholars' Facsimiles & Reprints* [in English].
9. Hume, D. (1975). A Treatise of Human Nature. Clarendon Press [in English].

10. Locke, J. (1690). An Essay Concerning Humane Understanding. In Four Books. London: Printed by Eliz. Holt, for Thomas Basset [in English].

11. Mill, J. S. (1843). A System of Logic, Ratiocinative and Inductive: Being a Connected View of the Principles of Evidence, and Methods of Scientific Investigation. Vol. 1. J. W. Parker [in English].

12. Thorndike, E. L. (1898). Animal intelligence: An experimental study of the associative processes in animals. *Psychological Review: Monograph Supplements*, 2 (4), 109 [in English].

Galtseva T. O.

Doctor of Psychology, Professor,
Professor at the Department of General and Social Psychology
Oles Honchar Dnipro National University

Velychko R. V.

Master of Psychology, PhD candidate,
Assistant at the Department of General and Social Psychology
Oles Honchar Dnipro National University

**DESIGNING A METHODOLOGY FOR STUDYING THE
INCREMENTAL NATURE OF IMPLICIT REPRESENTATIONS:
THE POTENTIAL OF ASSOCIATION TESTING
IN EMPIRICAL RESEARCH**

The article discusses the potential of psychodiagnostics as a key branch of psychological science, which provides the development of tools for the empirical study of personality. Particular attention is paid to the need to introduce new approaches to the study of deep human beliefs, in particular, the phenomenon of incrementalism. As opposed to traditional methods, which are often limited to the conscious manifestations of the psyche, it is proposed to use associative testing. This approach allows to identify latent cognitive schemes that are the basis of individual behavior and motivation. The purpose of the study was to provide a scientific justification for the use of association tests to analyze the incremental nature of implicit representations of a person. The initial assumption was that associative techniques are able to reveal hidden connections and attitudes in the mind regarding the interpretation of the concepts of incrementality (focus on development and change) or fixity (focus on stability and unchanging abilities). This approach makes it possible to form a holistic image of the actual characteristics of a person in the context of his or her ability to transform and develop. The study was based on the historical context of associative psychology and modern concepts, in particular, the implicit theories of intelligence and personality of C. S. Dweck. The task was not only to develop a new methodology, but also to determine its psychometric foundations and diagnostic capabilities. As a result, the methodology for studying the incrementality of implicit representations (MSIIR) was created, which is based on the principles of direct and chain association testing. Its difference from survey methods is the minimal structure of the instructions, which reduces the impact of contextual constraints and social-role prescriptions, ensuring the identification of respondents' authentic priorities. In the course of developing the MSIIR, a list of 60 stimulus words was compiled that reflect the dichotomy of incremental and fixed perceptions, including neutral words for masking. The resulting associative reactions allowed us to identify key marker words characterizing the incremental-fixed nature of implicit representations. The methodology was implemented in an online environment, where

respondents chose the words that seemed most attractive and relevant to them. To process the results, a quantitative indicator “Incrementality” was developed. The calculations showed that the methodology has high internal consistency and construct validity, which confirms its reliability as a diagnostic tool.

Key words: personality, intelligence, abilities, implicit theories of intelligence and personality, implicit representations, association testing, associationism, personality theories, psychodiagnostics, incrementality, fixity.